

Te lang verblijf buiten Nederland?

Een echtpaar in de seniorenleeftijd heeft zeezeilen als passie. Zij gaan een grote zeilreis maken en verwachten enkele jaren weg te blijven, na vertrek in juli 2007. Elk jaar zullen zij wel enige weken in Nederland terug zijn voor familiebezoek. Zij geven hun huis in Nederland op. Een familielid in Papendrecht fungeert als postadres. Zij willen op dit adres ook met een briefadres worden ingeschreven. Dit is noodzakelijk om de zorgverzekering/AWBZ in Nederland te kunnen voortzetten.

De collega's van de afdeling Burgerzaken van Papendrecht wijzen het verzoek evenwel af, omdat het echtpaar in één jaar langer dan acht maanden buiten Nederland zal verblijven; zie artikelen 48 en 68 van de *Wet GBA*.

Het echtpaar vraagt om inschrijving op een briefadres in een naburige gemeente. Dat lukt wel.

Bezwaarprocedure

Toch dient het echtpaar ook een bezwaarschrift in omdat het de voorkeur geeft aan inschrijving in Papendrecht. Dit lijkt succesvol. De commissie voor advies voor de bezwaarschriften adviseert aan burgemeester en wethouders om het bezwaar gegrond te verklaren. De commissie baseert zich op artikel 49 *Wet GBA*. De afdeling Burgerzaken had gesteld dat dit artikel alleen van toepassing is op personen die in Nederland verblijven. De commissie zegt hier echter het volgende over:

“De commissie is van mening dat artikel 49 niet slechts geldt voor mensen die in Nederland verblijven. Dit blijkt niet uit de wet. Die commissie wil er ook op wijzen dat de memorie van toelichting geen grond vormt om van de wet af te wijken of een grond vormt om een uitzondering te bepalen op de wet. Nu niet uit de wet blijkt dat artikel 49 slechts geldt voor mensen die in Nederland verblijven, constateert de commissie dat dit beleid is van de gemeente. Echter nergens uit de wet blijkt dat de gemeentebeleidsvrijheid heeft op dit gebied. Dit kan ook niet anders worden toegepast. Naar de mening van de commissie kan een briefadres worden

aangevraagd door bijvoorbeeld iemand die woon/verblijfadres heeft, bij wereldreis, bij varende, of door andere omstandigheden. Bezwaarden komen hiervoor in aanmerking. De enge interpretatie van de wet door de gemeente wordt ook niet gevolgd door alle andere gemeenten.”

Op advies van de afdeling Burgerzaken besluiten B&W dit advies niet te volgen ('contrair gaan') Het college stelt dat artikel 49 alleen geldt voor ingezetenen en niet voor burgers die meer dan acht maanden per jaar in het buitenland zullen verblijven. Het bezwaar wordt alsnog ongegrond verklaard.

Beroep

Het echtpaar gaat in beroep bij de sector bestuursrecht van de rechtbank Dordrecht. Bij de behandeling in april 2008 zijn de man en vrouw zelf niet aanwezig, want de reis is dan al lang begonnen. Hun gemachtigde voert het woord. Aan de orde komt hierbij artikel 58 *Besluit GBA*. Dit luidt:

§ 3. De bijzondere gevallen waarin de verplichting tot aangifte van vertrek niet van toepassing is

Art. 58.

1. Niet verplicht tot het doen van aangifte van vertrek is de ingezetene die vanaf het tijdstip van het vertrek uit Nederland naar redelijke verwachting niet langer dan twee jaar buiten Nederland verblijft en die gedurende zijn verblijf buiten Nederland vaart aan boord van een schip dat in Nederland de thuishaven heeft.

2. Het eerste lid is alleen van toepassing indien de betrokkene gedurende zijn verblijf buiten Nederland beschikt over een adres in Nederland.

Namens B&W wordt betwist dat artikel 58 hier van toepassing is: dit geldt alleen voor personen die beroepsmatig varen en die bovendien nog een adres in Nederland hebben.

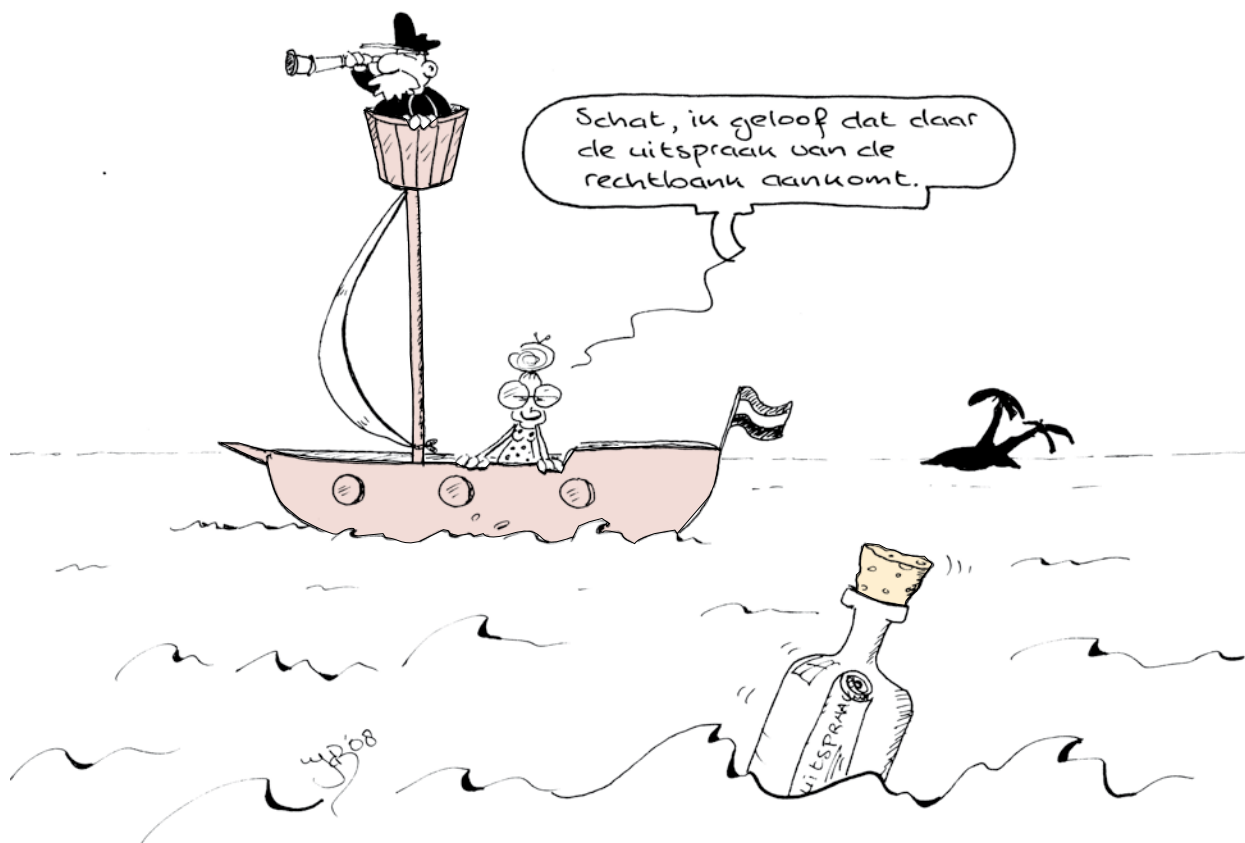
De rechtbank verklaart het beroep ongegrond.¹ Hieronder kort de argumentatie.

De rechtbank stelt vast dat het echtpaar naar redelijke verwachting langer dan twee jaar buiten Nederland zal verblijven. Daarom is er geen sprake van een bijzonder geval, zoals genoemd in artikel 58 *Besluit GBA*. Ook de uitleg dat het echtpaar gedurende de eerste twee jaar van hun wereldreis niet verplicht is aangifte te doen van hun vertrek acht de rechtbank niet juist. De rechtbank verwijst naar de belangenafweging die op dit punt door de wetgever is gemaakt: “Volgens de memorie van antwoord (TK 21123, nr. 6, pag. 144/145) heeft de wetgever uitdrukkelijk beoogd een maximale termijn vast te leggen ter bepaling van de gevallen, waarin het verlies van ingezetenschap een ongewenst gevolg zou zijn van het strikt vasthouden aan de termijn van acht maanden in artikel 68, eerste lid, van de *Wet GBA*.”

Omdat het echtpaar verplicht was aangifte te doen van vertrek, was het niet mogelijk dat zij tegelijkertijd wel op een briefadres konden worden ingeschreven. Die zaken gaan niet samen. Dit blijkt uit artikel 68, tweede lid, *Wet GBA*. De uitleg van de commissie van advies voor de bezwaarschriften van de gemeente Papendrecht is dus niet juist, die van B&W wel.

Het echtpaar had ook nog een beroep gedaan op het gelijkheidsbeginsel. Immers in andere gemeenten zou het wel mogelijk zijn om in dit geval een briefadres te verkrijgen. Hierover zegt de rechtbank:

“Deze beroepsgrond treft geen doel reeds omdat een beroep op het gelijkheidsbeginsel niet kan slagen indien dit betrekking heeft op besluiten van verschillende bestuursorganen.”

Commentaar

1. Ik ontvang deze uitspraak van mr. Mara Malicki, juriste bij de afdeling Publiekszaken van Papendrecht. Hartelijk dank.

2. Het betrokken echtpaar heeft een eigen website². Hierop staat alles te lezen over hun wereldreis en de voorbereidingen. Ook de contacten die er zijn geweest met instanties in Nederland. Zoals de Belastingdienst, de zorgverzekeraar, Sociale Verzekeringsbank en de gemeente. Het tijdelijke vertrek uit Nederland zonder dat er sprake is van vestiging in een ander land heeft grote gevolgen op al deze gebieden. De informatie hierover is niet eenvoudig te verkrijgen.

Ook de uitspraak van de rechtbank Dordrecht is op deze site te vinden, net als enkele andere processtukken.

3. Opmerkelijk is dat dit echtpaar in een andere gemeente wel staat ingeschreven op een briefadres. Ik vraag me af hoe dit daar is gegaan bij de inschrijving.

In het verslag van de hoorzitting bij de commissie van advies is gesteld dat vele andere gemeenten het echtpaar in deze omstandigheden wel op een briefadres zou inschrijven. Ik betwijfel of dit zo is. Zoals ook uit de uitspraak van de rechtbank blijkt, is dit in strijd met de *Wet GBA*. Het is niet mogelijk om verplicht te zijn tot aangifte van vertrek in de zin van artikel 68 *Wet GBA* en vervolgens inschrijving te krijgen op een briefadres. De redenering van de commissie hierover was onjuist.

4. Pas in beroep werd artikel 58 *Besluit GBA* in stelling gebracht. De rechtbank beslist dat dit hier niet van toepassing is, omdat het echtpaar zelf had gesteld dat hun reis enige jaren ging duren. De rechtbank heeft geen reactie gegeven op het verweer van de gemeente dat dit artikel alleen van toepassing is bij personen die beroepsmatig varen. Dat is jammer. De zienswijze van de gemeente spreekt mij wel aan. Er zijn ook mensen die met een *camper* of als *backpacker* met een ander vervoermiddel voor hun lol de wereld afreizen. Waarom zouden deze wereldreizigers anders behandeld moeten worden dan wanneer iemand in een bootje reist? Tegenwoordig kan iedereen overal digitaal bereikbaar zijn, ook voor de overheid (zie de website van het echtpaar, genoemd onder noot 2). En hoe zit het dan met het geval dat iemand voor langer dan acht maanden per jaar in het buitenland verblijft voor zijn werk? Hij kan niet in de *GBA* ingeschreven blijven staan als de duur van het verblijf in het buitenland 23 maanden bedraagt.

5. Ik heb geprobeerd de achtergrond van dit artikel na te gaan. Het is een voortzetting van artikel 19, tweede lid, onder c, van *het Besluit bevolkingsboekhouding (Bb)*: "Van de persoonsregisters wordt onverwijld afgevoerd hij die..."

Ook toen was er een uitzondering voor hen die aan boord van een Nederlands schip varen en niet meer dan 720 achtereenvolgende dagen buiten Nederland zullen verblijven. In de eerste versie van het Bb van 1936 bestond dit artikel ook al, toen genummerd 20. Daar was sprake van een 'persoon die vaart op een Nederlandschen bodem'. De oude handboeken over de bevolkingsboekhouding³ geven niet expliciet duidelijkheid of een plezierjacht hieronder ook valt. *Het Handboek voor de bevolkingsboekhouding*⁴ zegt wel: 'Voorwaarde is dat betrokkene vaart aan boord van een Nederlands schip, een schip, varende onder Nederlandse vlag'. Misschien was het in die tijd gewoonweg evident dat het alleen maar om echte varenslieden ging en niet om lieden die dat voor hun lol doen.

6. Misschien zijn er collega's die hierover nog wat meer kunnen vertellen? Info uit de oude doos? Ik hoor het graag.

U kunt mij bereiken via h.tomson@dpg.amsterdam.nl.

NOTEN

- 1 RECHTBANK DORDRECHT, SECTOR BESTUURSRECHT, 4 JULI 2008, PROCEDURENR. AWB 07/1121. DEZE UITSPRAAK IS NIET GEPUBLICEERD OP WWW.RECHTSpraak.NL, MAAR WEL IN OP DE ONDER 2 GENOEMDE WEBSITE.
- 2 ZIE WWW.SAILING-DULCE.NL
- 3 DE BEVOLKINGSBOEKHOUDING, J.J. LENTZ, VUGA, 1936; HANDBOEK VOOR DE BEVOLKINGSBOEKHOUDING, J.C. ADRIAANSEN, VUGA, 1948
- 4 REDACTIE: M.J. HEKMAN, P.J. VAN DER MEER, MR. T. NIJENKAMP